

Tekstilės gaminių žalieji pirkimai. Aplinkos apsaugos kriterijų taikymas

VIEŠŲJŲ
PIRKIMŲ
TARNYBA

Viešųjų pirkimų tarnyba (toliau – Tarnyba), suderinusi su Aplinkos ministerijos specialistais, teikia apibendrintą informaciją dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. D1-508 patvirtinto [Aplinkos apsaugos kriterijų taikymo, vykdant žaliuosius pirkimus, tvarkos aprašo](#) (toliau – Tvarkos aprašas) taikymo vykdant tekstilės gaminių žaliuosius pirkimus.

Tekstilės gaminiai patenka į *Produktų, kurių viešiesiems pirkimams ir pirkimams taikytini minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai, sąrašą*, nurodytą Tvarkos aprašo 1 priede (toliau – produktų sąrašas) ir jiems yra patvirtinti minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai, nurodyti Tvarkos aprašo 2 priedo IX skyriuje *TEKSTILĖS GAMINIAI*.

Tvarkos aprašo 2 priedas

MINIMALŪS APLINKOS APSAUGOS KRITERIJAI

IX SKYRIUS TEKSTILĖS GAMINIAI

9. Tekstilės gaminiai:

9.1. minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai visiems tekstilės gaminiams:

9.1.1. tekstilės gaminiuose neturi būti cheminių medžiagų, pripažintų didelį susirūpinimą keliančiomis cheminėmis medžiagomis ir įrašytų į kandidatinių autorizuotųjų cheminių medžiagų sąrašą pagal 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. [1907/2006](#) dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiančio Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiančio Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinančio Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB (toliau – REACH reglamentas), 59 straipsnį, jeigu jų koncentracija produkte didesnė kaip 0,1 proc. pagal masę;

9.1.2. tekstilės gaminiuose negali būti šių medžiagų:

Cheminių medžiagų grupė	Taikomi apribojimai medžiagoms	Koncentracijos ribos	Bandymo metodas
1. Azodažikliai	Negalima naudoti azodažiklių, galinčių skilti į aromatinius aminos.	Kiekvieno amino 30 mg/kg	LST EN 14362-1 ir LST EN 14362-3 arba lygiavertis bandymo metodas
2. Formaldehidai	Formaldehido likučiams galutiniame gaminyje taikomos ribinės vertės: - kūdikiams ir vaikams iki 3 metų - visi kiti produktai	0–3 m. vaikams – 16 ppm Visi kiti produktai – 75 ppm	LST EN ISO 14184-1 arba lygiavertis bandymo metodas
3. Pagalbinės medžiagos	Nurodytų medžiagų negali būti galutiniame gaminyje: - nonifenolio - oktifenolio	Bendras kiekis < 100 mg/kg	
	- nonilfenoletoksilatų	Bendras kiekis < 100 mg/kg	ISO 18254-1 ir ISO 18254-2 arba lygiavertis bandymo metodas
4. Dangos, laminatai ir membranos	Dangos, plastizolio raštų, laminatų, membranų ir plastiko priedų sudėtyje negali būti šių ftalatų: - DEHP (bis-(etiheksil)ftalato) - BBP (butilbenzilftalato) - DBP (dibutilftalato) - DMEP (bis-2-metoksietilftalato) - DIBP (diizobutilftalato)	Bendras kiekis 0,10 proc. bendro produkto masės	LST EN ISO 14389 arba lygiavertis bandymo metodas

	<ul style="list-style-type: none"> - DIHP (Di-C6-8 šakotųjų alkilftalatų) - DHNUP (Di-C7-11 šakotųjų alkilftalatų) - DHP (di-n-heksilftalatų) 		
--	--	--	--

9.2. minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai taikomi tekstilės gaminiams, kuriuose:

9.2.1. naudojamas poliesterio pluoštas turi būti 100 proc. pagamintas iš perdirbtų atliekų;

9.2.2. naudojamas medvilnės pluoštas turi atitikti bent vieną iš šių minimalių aplinkos apsaugos kriterijų:

9.2.2.1. sudarytas iš ne mažiau kaip 20 proc. organiškai išgautos medvilnės pagal nustatytus reikalavimus 2007 m. birželio 28 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 834/2007 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklinimo ir panaikinantį Reglamentą (EEB) Nr. 2092/91;

9.2.2.2. sudarytas iš ne mažiau kaip 10 proc. perdirbtos medvilnės pluošto;

9.2.2.3. sudarytas iš ne mažiau kaip 10 proc. pluoštinių kanapių pluošto.

Skelbiamas tekstilės gaminių pirkimas bus laikomas žaliuoju pirkimu, jame nustačius aplinkosauginius reikalavimus vadovaujantis Tvarkos aprašo 4.1 papunkčiu (nustatomi visi minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai) arba Tvarkos aprašo 4.2 papunkčiu (nustatomas reikalavimas dėl I tipo ekologinio ženklinimo).

Pirkimo vykdytojas, siekdamas didesnio aplinkosauginio poveikio visada gali nustatyti ne tik Tvarkos aprašo 4.1 ir (arba) 4.2 papunkčio reikalavimus, bet ir **papildomus** aplinkosauginius reikalavimus, pavyzdžiui, nustatyti papildomus aplinkosauginius reikalavimus nebenaudojamos prekės perdirbimui ar pakartotiniam panaudojimui, kai tai įmanoma (tokiu atveju pirkimo dokumentuose turi būti nurodyta sąlyga, kad tiekėjas turi priimti prekę ir ją atiduoti perdirbimui ir/ar pakartotiniam naudojimui ir pateikti įrodymus, kad ši sąlyga įvykdyta), tvaresniam transportavimo būdai ir kt.

Tvarkos aprašo 4.1 p. minimalių aplinkos apsaugos kriterijų taikymas

Vadovaujantis Tvarkos aprašo 4.1 papunkčiu tekstilės gaminių pirkimas bus priskiriamas prie žaliųjų, jei **visi** išsigijami tekstilės gaminiai atitiks Tvarkos aprašo 2 priedo 9 punkto (toliau – Tvarkos aprašo 9 punktas) **visus 9.1 papunkčio kriterijus ir tuos 9.2 papunkčio kriterijus, kurie yra aktualūs konkrečiame pirkime**. Jei perkamas tekstilės gaminyje, kurio sudėtyje nėra poliesterio ir (ar) medvilnės pluošto, tokiu atveju perkamas tekstilės gaminyje privalo atitikti visus Tvarkos aprašo 9.1 papunkčio kriterijus.

Pavyzdys Nr. 1

<i>Perkamas tekstilės gaminyje, pagamintas tik iš poliesterio pluošto</i>	Tekstilės gaminyje neturi būti cheminių medžiagų, pripažintų didelį susirūpinimą keliančiomis cheminėmis medžiagomis ir įrašytų į kandidatinių autorizuotųjų cheminių medžiagų sąrašą pagal 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiančio Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiančio Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinančio Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB (toliau – REACH reglamentas), 59 straipsnį, jeigu jų koncentracija produkte didesnė kaip 0,1 proc. pagal masę (Tvarkos aprašo 9.1.1 papunktis).
	Tekstilės gaminyje negali būti medžiagų, išvardintų Tvarkos aprašo 9.1.2 papunktyje.
	Poliesterio pluoštas turi būti 100 proc. pagamintas iš perdirbtų atliekų.

Pavyzdys Nr. 2

<i>Perkamas tekstilės gaminys, pagamintas tik iš medvilnės pluošto</i>	<p>Tekstilės gaminyje neturi būti cheminių medžiagų, pripažintų didelį susirūpinimą keliančiomis cheminėmis medžiagomis ir įrašytų į kandidatinių autorizuojamų cheminių medžiagų sąrašą pagal 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiančio Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiančio Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinančio Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB (toliau – REACH reglamentas), 59 straipsnį, jeigu jų koncentracija produkte didesnė kaip 0,1 proc. pagal masę (Tvarkos aprašo 9.1.1 papunktis).</p>
	<p>Tekstilės gaminyje negali būti medžiagų, išvardintų Tvarkos aprašo 9.1.2 papunktyje.</p>
	<p>Medvilnės pluoštas turi atitikti bent vieną iš 9.2.2 papunktyje nustatytų minimalių aplinkos apsaugos kriterijų. Pirkimo vykdytojas gali pasirinkti ir nustatyti vieną iš 9.2.2.1 – 9.2.2.3 papunkčiuose minimalių aplinkos apsaugos kriterijų medvilnės pluoštui arba gali nustatyti visus tris reikalavimus ir leisti tiekėjams patiems pasirinkti ir nurodyti, kurį (kuriuos) konkretų (konkrečius) pirkimo dokumentuose nustatytus aplinkosauginius reikalavimus atitinka jų siūlomi medvilnės pluošto tekstilės gaminiai.</p>

Pavyzdys Nr. 3

<i>Perkamas tekstilės gaminys, kurio sudėtis yra mišri - medžiagos pluoštinė sudėtis susideda, pavyzdžiui iš: 20% (±10 %) vilnos, 50% (±10 %) poliesterio ir 30% (±10 %) medvilnės</i>	<p>Tekstilės gaminyje neturi būti cheminių medžiagų, pripažintų didelį susirūpinimą keliančiomis cheminėmis medžiagomis ir įrašytų į kandidatinių autorizuojamų cheminių medžiagų sąrašą pagal 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiančio Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiančio Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinančio Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB (toliau – REACH reglamentas), 59 straipsnį, jeigu jų koncentracija produkte didesnė kaip 0,1 proc. pagal masę (Tvarkos aprašo 9.1.1 papunktis).</p>
	<p>Tekstilės gaminyje negali būti medžiagų, išvardintų Tvarkos aprašo 9.1.2 papunktyje.</p>
	<p>Visas tekstilės gaminyje esantis poliesterio pluoštas turi būti 100 proc. pagamintas iš perdirbtų atliekų.</p>
	<p>Tekstilės gaminyje naudojamas medvilnės pluoštas turi atitikti bent vieną iš 9.2.2 papunktyje nustatytų minimalių aplinkos apsaugos kriterijų. Pirkimo vykdytojas gali pasirinkti ir nustatyti vieną iš 9.2.2.1 – 9.2.2.3 papunkčiuose minimalių aplinkos apsaugos kriterijų medvilnės pluoštui arba gali nustatyti visus tris reikalavimus ir leisti tiekėjams patiems pasirinkti ir nurodyti, kurį (kuriuos) konkretų (konkrečius) pirkimo dokumentuose nustatytus aplinkosauginius reikalavimus atitinka jų siūlomi medvilnės pluošto tekstilės gaminiai.</p>

Pirkimo vykdytojas, vykdydamas tekstilės gaminių pirkimą vadovaudamasis Tvarkos aprašo 4.1 papunkčiu, negalėtų reikalauti, o tiekėjas negalėtų siūlyti tekstilės gaminio, kuriame, pavyzdžiui, naudojami azodažikliai, galintys skilti į aromatinius aminos, ir (ar) kurio sudėtyje yra neperdirbto poliesterio ir (ar) kurio sudėtyje esanti medvilnė neatitinka bent vieno Tvarkos aprašo 9.2.2. papunkčio reikalavimo (9.2.2.1, 9.2.2.2 arba 9.2.2.3 papunkčio).

Tvarkos aprašo 4.2 p. reikalavimai dėl I tipo ekologinių ženklų

Perkant tekstilės gaminius žaliąjį pirkimą galima įvykdyti nustacius reikalavimą, kad perkamas tekstilės gaminytis atitinka I tipo ekologinio ženklo reikalavimus pagal standartą LST EN ISO 14024 „Aplinkosauginiai ženklai ir aplinkosauginės deklaracijos. I tipo aplinkosauginis ženklinimas. Principai ir procedūros“ arba lygiavertį ir yra paženklintas I tipo ekologiniu ženklu arba kitu tiekėjo pateiktu lygiavertiu įrodymu (pvz., EU Ecolabel, Nordic Swan, Blue Angel, El Distintiu, Milieukeur, Österreichisches Umweltzeichen, NF Environnement, The Hungarian Eco-label, Polish Eco Mark-Znak EKO arba kitu I tipo ekologiniu ženklu). Norint įvykdyti žaliąjį pirkimą vadovaujantis Tvarkos aprašo 4.2 papunkčiu, būtina atlikti rinkos tyrimą ir įsitikinti ar norimi įsigyti tekstilės gaminiai gali būti ženklinami I tipo ekologiniais ženklais, ar yra tokių produktų pasiūla rinkoje, ar toks reikalavimas yra proporcingas ir dirbtinai neribos konkurencijos.

Jei prekių, atitinkančių minimalius aplinkos apsaugos kriterijus pasiūla yra didesnė ir tokiu būdu mažiau ribojama konkurencija nei nustatant Tvarkos aprašo 4.2 papunkčio reikalavimą dėl I tipo ekologinio ženklo, rekomenduojama taikyti reikalavimus pagal Tvarkos aprašo 4.1 papunktį ir nustatyti visus prekėms, esančioms Produktų sąrašė, patvirtintus minimalius aplinkos apsaugos kriterijus. Ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą išrenkant pagal kainos ar sąnaudų ir kokybės santykio kriterijų, galima skirti papildomus balus tekstilės gaminiams, atitinkantiems I tipo ekologinio ženklo reikalavimus.

Daugiau informacijos apie I tipo ekologinius ženklus galima rasti Tarnybos parengtame pranešime „[Ka reikia žinoti apie I tipo ekologinius ženklus](#)“.

Tvarkos aprašo 5 p. taikymas, kai vykdomi pirkimai, neskelbiant skelbimo apie pirkimą

Tvarkos aprašo 5 punktas numato išimtį: pirkimams, kurie vykdomi neskelbiant skelbimo apie pirkimą, minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai yra taikomi pasirinktinai – pirkimo vykdytojas vykdo žaliąjį pirkimą vadovaudamasis bet kuriuo (–iais) Tvarkos aprašo 4 punkto papunkčiu (–ais), neatsižvelgdamas į tai, ar produktas yra įtrauktas į produktų sąrašą. Tokiu atveju taikyti minimalius aplinkos apsaugos kriterijus tekstilės gaminiams pagal Tvarkos aprašo 4.1 punktą nėra privaloma. Daugiau informacijos [DUK](#).

Savarankiškai nustatant aplinkosauginius kriterijus, gali būti naudinga ši informacija: [Europos Komisija - Žalieji pirkimai | Viešųjų pirkimų tarnyba \(Irv.lt\)](#) (dokumentas – „[Tekstilės gaminiai](#)“).

Tvarkos aprašo 6 p. reikalavimai pakuotėms

Jeigu įsigyjama **produktų sąraše** esanti prekė, kuri turi būti tiekiamą ar perduodama antrinėje pakuotėje, ji turi atitikti pakuotėms nustatytus minimalius aplinkos apsaugos kriterijus (2 priedo II skyrius „Pakuotės“), nebent tai prieštarauja higienos normoms.

Vadovaujantis Tvarkos aprašo 6 punktu, **antrinės pakuotės** turi atitikti Tvarkos aprašo 2 priedo II skyriuje patvirtintą reikalavimą (jei tai neprieštarauja nustatytiems higienos normoms), t. y. pakuotės turi būti laikytinos perdirbamomis pakuotėmis pagal [Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo](#) nuostatas.

Informacija apie pakuotes ir jų ženklimą pateikiama Aplinkos ministerijos puslapyje [Pakuočių priskyrimas perdirbamoms / neperdirbamoms](#).

Tvarkos aprašo 7 punkto taikymas dėl aplinkos apsaugos reikalavimų taikymo ne visam pirkimo objektui

Atkreipiame dėmesį, kad vadovaujantis Tvarkos aprašo 7 punktu, išimtis dėl reikalavimų taikymo ne visam pirkimo objektui, o tik jo daliai, kurios vertė sudaro daugiau kaip 50 procentų visos pirkimo vertės, yra galima tik tuomet, **kai pirkimo vykdytojas, vykdydamas tekstilės gaminių pirkimą, taiko Tvarkos aprašo 4.2 ar 4.4.4 papunktį (pvz., neskelbiamo pirkimo atveju)**. Tokiu atveju, jei pirkimas yra skaidomas į atskiras pirkimo objekto dalis, sudarant atskiras pirkimo sutartis, aplinkos apsaugos kriterijus atitinkančių tekstilės gaminių vertė kiekvienoje pirkimo objekto dalyje turi sudaryti daugiau kaip 50 proc. pirkimo objekto dalies vertės.

Kai pirkimas vykdomas vadovaujantis Tvarkos aprašo 4.1 papunkčiu, tuomet tam, jog pirkimas būtų laikomas žaliuoju, jis turi atitikti visus minimalius aplinkos apsaugos kriterijus.

Atitiktį reikalavimams įrodantys dokumentai

Tvarkos aprašo 9 punkte nurodytas nebaigtinis sąrašas **įrodančių dokumentų**, kurių pirkimo vykdytojas galėtų prašyti norėdamas įsitikinti siūlomų produktų atitiktimi nustatytiems reikalavimams. Pirkimo dokumentuose nustatant aplinkosauginius reikalavimus tekstilės gaminiams, pirkimo vykdytojas turi aiškiai nurodyti, kokius įrodančius dokumentus ir kuriuo metu (ar kartu su pasiūlymu, ar sutarties vykdymo metu) tiekėjas privalo pateikti. Atkreipiame dėmesį, kad priklausomai nuo to, ar pirkimo sąlyga kvalifikuotina kaip techninės specifikacijos sąlyga, ar kaip sutarties vykdymo sąlyga, priklauso tiekėjo pasiūlymo vertinimas. [Kasacinio teismo praktikoje](#) išaiškinta, kad viešojo pirkimo procedūrų metu negalima vertinti sutartinių nuostatų atitikties ir dėl to atmesti tiekėjų pasiūlymų. Taip pat konstatuota, kad, pirkimo sąlygą kvalifikavus išimtinai kaip sutarties vykdymo sąlygą, pirkimo vykdytojas pirkimo procedūrų metu negali vertinti, ar tiekėjo pasiūlymas atitinka tokią sąlygą. Todėl pirkimo vykdytojai turi atsakingai įvertinti ar nustatomos sąlygos laikytinos sutarties vykdymo sąlygomis ar techninės specifikacijos reikalavimais bei pagal tai nustatyti kokie įrodantys dokumentai ir kada bus teikiami. Jei, pavyzdžiui, perkami tekstilės gaminiai dar tik bus gaminami, pirkimo vykdytojas neturi reikalauti iš tiekėjų kartu su pasiūlymu pateikti dokumentus (sertifikatus, bandymo protokolus, kt.), kuriuos tiekėjas galės gauti tik tuomet, kai prekės bus pagamintos. Tokiu atveju, tiekėjas teikdamas pasiūlymą patvirtina, kad sutinka su visomis pirkimo dokumentuose nustatytiomis sąlygomis ir papildomi dokumentai pasiūlymų vertinimo etape nėra teikiami, o įrodančių dokumentų,

kad pagamintas tekstilės gaminys atitinka pirkimo dokumentuose nustatytus aplinkosauginius reikalavimus, pirkimo vykdytojas turi reikalauti sutarties vykdymo metu.

Pažymėtina, kad daugeliu atvejų aplinkosauginiai kriterijai (reikalavimai) turi tapti sutarties vykdymo sąlygomis. Sutarties vykdymo metu pirkimo vykdytojas privalo prižiūrėti, kad tiekėjas šių reikalavimų laikytųsi įgyvendinant sutartį, t. y., pirkimo vykdytojas, prieš priimdamas pristatytus tekstilės gaminius, turi įsitikinti, kad tekstilės gaminiai atitinka pirkimo dokumentų (įskaitant ir „žaliuosius“) reikalavimus.

Ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą išrenkant pagal kainos ar sąnaudų ir kokybės santykio kriterijų, jeigu laimėjęs tiekėjas vertinant pasiūlymus už atitiktį aplinkos apsaugos reikalavimams negauna balų (t. y., gauna „0“ balų), toks pirkimas negalėtų būti priskiriamas prie žaliųjų pirkimų, nes nebuvo įsigytas produktas, kuriam keliami aplinkosauginiai reikalavimai. Tokiu atveju pirkimas galėtų būti priskiriamas prie žaliųjų pirkimų tik tuomet, jeigu kituose pirkimo dokumentuose (pavyzdžiui, sutartyje ar techninėje specifikacijoje) buvo nustatyti privalomi aplinkos apsaugos reikalavimai.

Dokumento versijos

Versijos numeris	Data	Pastabos, papildoma informacija
1	2023-09-29	Šis dokumentas.